

1.

In Rome staat de San Clemente, een kerk uit de twaalfde eeuw. Onder de kerk bevinden zich drie oudere bouwlagen (van boven naar beneden):

- 1 Een christelijke basiliek uit de vierde eeuw.
- 2 Een Romeins huis uit de eerste eeuw. Consul Titus Flavius stelde zijn kelder beschikbaar voor geheime bijeenkomsten van christenen.
- 3 Een Mithras-heiligdom. Deze Perzische zonnecultus kwam in de eerste eeuw naar Rome via de Oosterse provincies en was vooral onder soldaten populair.

Hierbij kun je de volgende bewering doen:

De San Clemente illustreert de opkomst van het christendom.

Toon dit met deze drie gegevens aan, door bij elke laag aan te geven wat de positie van het christendom in die tijd was.

2.

In het Romeinse Rijk werd de regel ingevoerd dat de zonen van de Germaanse stamleiders op jonge leeftijd naar Rome werden gezonden voor een militaire opleiding.

Noem een militair-strategisch én een sociaal-cultureel gevolg van deze regel en leg uit dat deze regel past bij de romanisering.

Gebruik bron 4.

Stel: je wilt deze bron gebruiken voor een onderzoek naar het vertrek van Attila uit het Romeinse Rijk.

Leg uit waarom je twijfelt aan de bruikbaarheid van deze bron voor dit onderzoek.

Gebruik bron 4.

Een interpretatie:

Uit deze beschrijving blijkt de verwevenheid tussen het laat-Romeinse bestuur en de christelijke kerk.

Ondersteun deze interpretatie met de bron.

bron 4

In 452 trok Attila, de koning der Hunnen (een nomadenstam uit Oost-Azië) met zijn krijgers op naar Rome om het te plunderen. Na enkele maanden van belegering trekt Attila zijn legers terug. De kroniekschrijver Prosper geeft in circa 455 een verklaring voor het wegtrekken van de Hunnen:

Attila verzamelde zijn in Gallië (Frankrijk) verspreide troepen om op te rukken naar Italië. (...) Voor de keizer en de Senaat en het Romeinse volk leek er geen beter voorstel dan een delegatie naar deze zeer barbaarse koning te sturen om bij hem om vrede te smeken. Onze hoogst gezegende paus Leo, vertrouwend op de hulp van God, die de rechtvaardigen nooit is afgevallen tijdens hun beproevingen, nam deze taak op zijn schouders, vergezeld van twee Romeinse bestuurders, consul Avienus en prefect Trygetius. De uitkomst was wat zijn geloof hem had ingegeven, want toen de koning het gezelschap had ontvangen, was hij zo onder de indruk van de aanwezigheid van de hogepriester, dat hij zijn leger het bevel gaf de oorlog op te geven. Nadat hij vrede had beloofd, trok Attila zich terug tot achter de Donau.

4.

In een serie wetten uit ca. 389-391 bepaalde de Romeinse keizer Theodosius onder andere dat:

- a heidense feesten die niet in christelijke feestdagen veranderden gewone werkdagen werden;
- b niemand naar de heidense heiligdommen mocht gaan;
- c de gesloten tempels werden omgebouwd tot kerken.

Bij deze maatregelen passen twee uitspraken:

- 1 Met de invoering van het christendom als staatsgodsdienst in het Romeinse Rijk was er sprake van religieuze continuïteit.
- 2 De wetten van Theodosius waren bedoeld om zijn macht in het instabiele Romeinse Rijk te verstevigen.

Leg beide uitspraken uit met de maatregelen van Theodosius.